

δύναται νὰ δρισθῇ εἰς 3,500,000 ἑτη οὕτω η μέση ἐτησία φυδρά τῆς χέρσου δύναται νὰ παρασταθῇ διὰ στοιβάδος ἔχουσης βάσιν τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς καὶ ὑψος 0,0002 μ. Τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ἀνησυχῇ οὔτε ἡμᾶς οὔτε τοὺς γόνους ἡμῶν τοὺς μέλλοντας νὰ κατοικήσωσι τὸν πλανήτην τοῦτον διότι διάφοροι αἰτίαι θὰ ἐπιβραδύνωσι τὴν καταστροφὴν τῆς χέρσου καὶ θὰ παρεμποδίσωσι τὸν κατακλυσμὸν τῆς γῆς ὑπὸ τῶν ὕδατων τῶν θαλασσῶν καὶ η τελεία λιστερώντων ἀντῆς θὰ παραταθῇ πέραν τοῦ δρισμέντος δρίου α) διότι η ἐνέργεια τοῦ ὕδατος τῆς βροχῆς θὰ βαδνη ἐλαττουμένη προϊόντος τοῦ χρόνου. Παρετηρήθη πράγματι δὲτι βρέχει ὀλιγάτερον εἰς τὰς πεδιάδας καὶ εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη, ἐπομένως ὅταν η χέρσος γείνη χθαμαλωτέρα τὸ ποσὸν τοῦ ὕδατος θὰ είναι ὀλιγάτερον καὶ η καταστροφὴ ἀσθενεστέρα β) ἀλλαὶ αἰτίαι ἐνεργοῦσι ἐπαυξάνουσι τὸ ποσὸν τῆς χέρσου εἰς ταύτας δέον νὰ κατατέξωμεν τὴν ἐργασίαν τῶν δργανικῶν ὅγτων ⁽¹⁾ καὶ ίδια τὴν τῶν πολυπόδων καὶ κοραλλίων ἀτινα παρήγαγον καὶ παράγουσιν ὡς εἴδομεν τὰς κοραλλιογενεῖς νήσους καὶ τὰ Atolls, τὰ ἥφαιστεια τὰ ὄποια διὰ τῆς ἐκχυλουμένης λάβας ἐπαυξάνουσι τὸ ποσὸν τῆς χέρσου ⁽²⁾ καὶ τὰς θερμάς πηγάδες. ⁽³⁾

(Ἐπειταὶ τὸ τέλος).

K. Θ. ΠΑΓΩΝΗΣ

H CARTE POSTALE

ΚΑΙ ΤΑ ΩΦΕΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ

Πόσα ἄρθρα χαρίεντα καὶ ἐλαφρά δὲν ἐγράφησαν ἡδη εἰς τὸν παγκόσμιον Τύπον, ποσάκις δὲν ἐπράγματεύθησαν τὸ θέμα τοῦτο τῶν ταχυδρομικῶν δελταρίων εἰρωνικῶς καὶ ἀποδίδοντες εἰς αὐτὸν μικράν, πολὺ μικράν σημασίαν. Ποσάκις ὅμως δὲν ἐστόλισαν τὰς σελίδας τῶν Περιοδικῶν καὶ Έφημερίδων ἄρθρα καὶ μελέται ἀνδρῶν ἐντριβεστάτων ἐν τῷ θέματι τούτῳ τῷ λεπτῷ καὶ ὧν μερίς τοῦ βίου των ἀφιερώθη ἀποκλειστικῶν εἰς τὰ εἰκονογραφημένα ταῦτα χαρτία! Περισσότεροι ὅμως ήσαν οἱ περιγέλασσαντες τὴν μανίαν ταῦτην τοῦ 20οῦ αἰώνος καὶ οἰτινες μὲ κίνησιν τῆς κεφαλῆς ἤκτειραν τοὺς συλλέκτας εἰκονογραφημένων δελταρίων. Τίς ὅμως ἐκ τούτων, ἀμερολήγτως καὶ ἐμβριθῶς σκεπτόμε-

(1) Ἔν τῷ Δ. λιμένι τὰ κεληφοὶ τῶν διατρύτων (foraminifères) ἔσχηματισαν στρῶμα 12 μ. πάχους (A. de Sappart: traité de Géologie σελ. 373).

(2) Κατὰ τὸν ἔκροξιν τοῦ ἥφαιστείου Mauna-Soa τῶν νήσων Sandwich τοῦ Ειρηνικοῦ Ὁκεανοῦ τῷ 1855 ἔξεχύθη λάβα ἔχουσα μῆκος 50 Χμ. μέσον πλάτους 2000 μ., καὶ ὑψος εἰς τινα σημεία 100 μ. (αὐτόθι σελ. 352).

(3) Κατὰ τὸν Robert ὑπὸ τῶν γεῦσέρων τῆς Ἰσλανδίας ἔσχηματισθη στρῶμα 8 χιλ. μήκους 1 χιλ. πλάτους καὶ πάχους εἰς σημεῖα τινα 30 μ. (αὐτόθι σελ. 457).

νος θὰ ἔξεφράξετο οὕτω; Ἀγεγένωσκον κατὰ τύχην ἐν φύλλον τῆς «Ἡχοῦς τῶν Παρισίων» λιαν παραδόξως γραφούσης ἐν τινι ἀρθρῷ τὸν κύριον σκοπὸν τῶν χιλιάδων ταξιδιώτων τοῦ θέρους.

Ἐγκαταλείπουσι πόλεις καὶ χωρία καὶ οἰκογενείας καὶ ἀπογωρίζονται προσφίλῶν προσώπων καὶ πραγμάτων χάριν μόνον διασκεδάσεως; Οὐχι. Τοῦτο θὰ ἦτο λίαν ἐγωστικόν. Ἀποδιέδαξονται εἰς τινα λιμένα ἀπέχοντα μὲλλια ὅλα τῆς φιληγού πατρίδος των καὶ τὸ πρῶτον πρᾶγμα, διπερ ὡς καθήκον θεωροῦσιν ἐπιβαλλόμενον εἰναι νὰ τρέψωσιν εἰς ἔμπορον δελταρίων καὶ γ' ἀποστελέχεις δεκάδας δολοκλήρους εἰς τοὺς μακράν φίλους καὶ συγγενεῖς. Καὶ πλάκις ἡ ἐνασχόλησις αὐτῇ ἡ καλλιτεχνικὴ ἀποστερεῖ αὐτοὺς τῆς παρατηρήσεως τοπιών ὥραιων τῆς χώρας ἔκεινης καὶ ἀλλων ἀξιοθεάτων μερῶν. Ἀναχωροῦσι κατόπιν εἰς ἄλλον τόπον διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Οἱ δὲ φίλοι αἰσθάνονται ἀμα τῇ λήψει ἐνὸς καὶ μόνου δελταρίου, μίαν ὥδονικήν φρικίασιν καὶ ψυχικήν συγκίνησιν τόσον βαθεῖαν, σοην ἀδύνατον νὰ αἰσθάνθωσιν εἰς μὴ μεμυημένοι εἰς τὰ μυστήρια τῆς carte postale. Ἐν ὅρος πανύψηλον ἡ μία κατάφυτος πεδιάς καὶ μία λίμνη μὲ σκιάδας κεκαλυμμένη καὶ περιστριχούμενη ὑπὸ ἀπεράντων πευκάνων ἔμποιει αἰσθησιν εἰς τοὺς λαμβάνοντας.

Φαντάζονται ἐπὶ στιγμὴν τὸ προσφιλὲς πρόσωπον, εὑρισκόμενον πλησίον τοῦ Νιαγάρα ἢ ἀνερχόμενον τὰς "Αλπεις καὶ μάρτυν ὑπερόχως λαμπροῦ" καὶ ἀξιοθαυμάστου θεάματος, τῆς ἀνατολῆς ἢ δύσεως τοῦ ήλιου. Αἱ ἀκτίνες φιλοῦν τὰς παλλεύσκους κλιτῦς καὶ ράχεις τῶν ὑπερηφανῶν δρέπων, αἱ δὲ χρυσίζουσαι κιονοστιβάδες καὶ οἱ πάγοι οἱ ἀπέραντοι λαμβάνοντας ἀρρήτως μεγαλοπρεπή καὶ μελάγχολον μορφήν:

Οἱ πόσαιν ἐντύπωσιν ἔμποιειν ἡ ἔξετασις μιᾶς καὶ μόνης carte postale! Ἐρασιτέχνης πρὸ πολλῶν ἐτῶν ὡν καὶ ὥρας τῆς ἀργίας μορφαρίων εἰς αὐτὰς, μέλος δὲ καὶ ἀντιπρόσωπος τῆς μεγαλειτέρας καὶ σοδαρωτέρας τῶν. Ἐταιρειῶν τῶν ἀσχολούμενών ἀπὸ οκλειστικῶν τῆς τινας τῆς τῆς καλλιτεχνίας τῆς carte postale, ἡσθάνθη πλέον ἡ ἀπαξ τὰς ἐντυπώσεις ταύτας καὶ τὴν φρικίασιν τὴν λεπτάν. Ἡ φαντασία ἐπετύγιζε βραδέως καὶ απλῶς ὅπισθεν μεμαρκυρούμενών φίλων καὶ φίλων, μὲ τοὺς δηποίους στενοὶ καὶ ἵπποτοικοὶ δλως δεσμοὶ συγκέδεσάν με. Οἱ ἑταῖροι ἡσαν διεσπαρμένοι εἰς ὅλα τὰ μέρη καὶ μᾶλλον ἀπόκεντρα τῆς ὑφηλίου, μία δὲ λέξις καὶ μόνη πολλάκις χαιρετισμοῦ ὑπερποντίου ἐπὶ δελταρίου διανύσαντος, τις οἰδε πόσας ἔκατοντάδας μιλλίων καὶ δηποτάνος δηποτας καὶ δηπόσας κακουχίας, μᾶς συνέδεε μακρόθεν.

Καὶ ὅμως ἡ θερμὴ αὐτῇ καὶ εἰλικρινής λέξις γεγραμμένη μὲ τὴν πρόθεσιν δὲτι πάντες οἱ ἀνθρώποι οἰασθήποτε ἔθυκότης καὶ θρησκείας, δηποι καὶ ὅν ὁσιν ίσοι, καὶ ἔξ ίσου φίλοι, (ἀφ' οὐ ἄλλως τε καὶ ἐ υψιστος σκοπὸς τῆς Ἐταιρείας ἡμῶν αὐτὸς εἰναι) καθίστα τὴν λήψιν ἐνὸς δελταρίου μεμαρτυρίουν ὑπὸ σφραγίδων καὶ φέροντες ἐπὶ τῆς εἰκόνος καὶ εἰς τὸ ὅπισθεν αὐτῆς μέρος τὰ ἔχη μακρᾶς καὶ ἐπιπόνου πορείας καθίστα λέγω τὴν λήψιν εὐφρόσυνον καὶ πλήρη ἐνθουσιασμοῦ καὶ τὴν ἀπάγτησιν ἐνθερμοτέραν καὶ πλήρη εὐγενῶν αἰσθημάτων. Δὲ γνωρίζω πῶς δ σκοπόδ, ἡ αἴστηρθήτης, δ ἵπποτοικός καὶ ἡ ὑφηλή κοινωνική τάξις τῶν μελῶν μ' ἐνέπνευσαν τόσην ἔγαπην καὶ βαθὺν σεβασμὸν πρόδε τὴν Ἐταιρείαν αὐτήν. Ἐν ὅμως γνωρίζω, δὲτι ἐπὶ 9 ἔτη, καθ' ἀνταλλάσσω ἐκνονογραφημένα δελτάρια, οὐδέποτε ἔτυχε γ' ἀναγνώσω ἡ ἀγενή τινα φράσιν ἡ ἀπερηγή τοιαύτην.

Θὰ ἐρωτήσῃς τις, ίσως, τις ὅμως δ πρακτικός σκοπός τῆς carte postale διότι δ καλλιτεχνικός τοιοῦτος οὐδὲν ἡ ἐνός ποτε ἡμφισθήτη. Ἀπαντῶ ἐν ὀλίγοις. "Ἐγ

τινι λόγῳ ἐκφωνηθέντι ἐν τῇ ἔδρᾳ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου καὶ ὑπὸ τοῦ προσδόρου αὐτοῦ Kou G. Goury, ἔξετέθη καὶ ὁ σκοπὸς καὶ ἡ ὠφέλεια. Οὐδὲν πιστεύω προὸν βιομηχανίας, ἔχον τόσην εὐτελῆ ἀξίαν καὶ τόσην μεγάλην ζήτησιν, συνέπτυξεν ἐν ἑκατῷ τοσαῦτην ἐργασίαν διαφόρων βιομηχανιών κλάδων καὶ διεγήμησε τόσον τεχνητῶν καὶ εὐενῶς τούτους. Ἐν ᾧ καὶ μόνῳ δελταρίῳ, ἔξεταζομένῳ ἐν τοῖς μέρεσιν αὗτοῦ καὶ ἐπισταμένως παρατηρεῖς τὰς ἔκτις ἐργασίας πρὸς κατασκευήν του.

Ἐργασίαν, πρῶτον, τοῦ ἐργοστασίου τοῦ ποιῆσαντος τὸν χάρτην καὶ τὴν μελάνην δι’ ὑπὸ κατεσκευάσθησαν, δεύτερον τὴν τοῦ τειχίγογράφου, τοῦ φωτογράφου, τοῦ καλλιτέχνου καὶ τέλος τὴν τοῦ ἑκδοτικοῦ καταστήματος.

Ἐν τεμάχιον χάρτου ἔθεσεν εἰς κίνησιν τόσας κείρας καὶ ἔπειτα πωλεῖται ἀντὶ 5 λεπτῶν! Ἰδού δὲ πρακτικὸς αὗτοῦ σκοπὸς καὶ διμως τὸ εἰκόν. δελτάριον δὲν πρωρίσθη διὰ τοῦτον τὸν σκοπόν. Ἐν τῷ καλλιτεχνικῷ τοῦ σκοπῷ συνεταύτισε καὶ τὸν διεπατικόν. Ἡ γεωγραφικὴ ὠφέλεια, ἡ προκύπτουσα ἐκ τῆς ἀνταλλαγῆς εἰκονογραφημένων δελτάριων εἰναι προφανής. Πόλεις καὶ κωμοπόλεις, αἴτινες μόλις σημειοῦνται ἐν τοῖς γεωγραφικοῖς πίνακεις καὶ ἄς διπάτες ἀδύνατον νά γιγάνωσκε ἔνεκα τῆς ἀτελοῦς καὶ ἕηρᾶς γεωγραφικῆς διδασκαλίας ἐν τῷ σχολείῳ μανθάνει καὶ διατηρεῖ ἐν τῷ μηνήμῃ τοῦ θαυμασίως, ὅταν ἰδη τοπία ἡ ιστορικόν τι γεγονός ἀπεικονισμένον ἐπὶ carte postale. Διὰ τοῦτο εὑχῆς ἔργον θὰ ἡτο ἔανη ἡ γεωγραφία ἀδιδάσκετο δι’ ἐπισυνάψεων πολλῶν, πάρα πολλῶν εἰκόνων, παριστανούσῶν πόλεις καὶ ἀξιοθέατα μέρη αὐτῶν. Εὐχῆς ἐπίσης ἔργον θὰ ἡτο, ἔαν οἱ γονεῖς ἀναγνωρίζοντες τὴν ὠφέλειαν τὴν προκύπτουσαν ἐκ τῆς παρατηρήσεως ὡραίων τοπίων, τόπων, ἀριστούργημάτων τέχνης, ναῶν, μεγαλοπρεπῶν κτιρίων, παρέχωσι συλλογάς εἰς τὰ τέκνα των καὶ δῆ ἐκ μικρᾶς ἥλικιας, ὅπότε ἀρχεται ἀναπτυσσόμενον τὸ καλλιτεχνικὸν τοῦ παιδίου αἰσθῆμα, συλλογάς μεγάλας καὶ περιλαμβανούσας ἀπόψεις ἥθη καὶ ἔθνα παντοίων καὶ μεμαρκυρισμένων τόπων, ἐξ ὧν θέλουσι διδαχθῆ πλείστη ἡ σα ἕηρά καὶ κοπιαστικὴ διὰ τὸ πνεῦμα τὸ παιδικὸν διδασκαλία ἐπὶ ἑτη δλα προσπαθεῖ νά διδάξῃ.

Αὐτή, δυστυχῶς, ἡ κακῶς γιγνομένη διδασκαλία τῶν τέκνων μας, ἡ κοράζουσα τὸν ἐπικρατεῖ σήμερον.

Μεθ' δλα ταῦτα, παρ' ὀλιγίστων ἐξ ὅσων ἔγνωρισα καὶ ὡμίλησα περι τοῦ εἰδούς τούτου τῆς καλλιτεχνίας, ἤκουσα καλούς λόγους. Δυστυχῶς διὰ τούτου. πολλούς ἡ carte postale χρησιμεύεις ὡς μέσουν φαῦλον....

Πόσον γλυκεῖται καὶ διδακτικὴ δμως θὰ εἶναι διὰ τοὺς ἀπογόνους ἡ ἐνασχόλησις μας αὕτη, οἰτινες ἔταν μίαν ἡμέραν παύση ἡ μανία τῶν εἰκονογραφημένων δελτάριων καὶ οιγήση ἡ βωδή αὕτη γλῶσσα τόσων ὠφελίμων καὶ θαυμασίων πραγμάτων, ἀνοίγοντες τὰ αιλιμ τῶν νεανικῶν μας ἐπῶν θὰ παραξενεύθωσι μὲ τὴν ὑπομονήν μας! Μειδιάματα δὲ δμως τότε ἐκπλήξεως καὶ θαυμασμοῦ θέλουσι ἀπαντήση ἐπὶ τῶν ἀθώων γειλένων καὶ ἀνέκφραστος συγκίνησις θέλει τοὺς καταλαμβάνεις ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ μικροκόσμου ἔκεινου....

ΟΡΕΣΤΗΣ ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ

Ἡ Ἀρτεμισία.—Αἱ παραστάσεις τοῦ Βασιλικοῦ ποχιδαν διὰ τὴν χειμερινὸν μας περίοδον μὲ τὴν ἐπανάληψιν ἐργού πρωτοτύπου, ὅπερ ἐδιδάχθη ἀλλοτε τριακοντάκις τούλαχιστον ἀπὸ σκηνῆς ὑπὸ τοῦ θιάσου Βερώνη-Γεννάδη, τῆς βραβευθείσης ἐν τῷ Λαδδανειώ διαγωνισμῷ «Ἀρτεμισία» τραγῳδίας εἰς τέσσαρας πράξεις τοῦ κ. Τιμ. Ἀμπελᾶ.

Ἐν τινι παραδόσει τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Ἡφαιστίωνος ἀναφέρονται οἱ ἐμμανεῖς ἔρωτες καὶ ὁ θάνατος ἢ η ἀντοκτονία μᾶλλον τῆς Σαλαμινούμαχου βασιλιδίσης τῆς Καριας Ἀρτεμισίας καὶ ἢ τύφλωσις ὑπὸ αὐτῆς τοῦ Ἀβυδονοῦ Δαρδανού.

Ἐκ τῆς παραδόσεως δοπτὸν ταύτης ὁ ὄργιωνος ὁ συγγραφεὺς διέπλαιε καὶ διεμόρφωσε τοὺς χαρακτῆρας τοῦ δράματος, ἐν τῷ ὅποιώ διεκτραγωθεῖται τὸ ὄρμπικόν, μοιραῖν καὶ διλέθησιν πάθος, ὑψ' οὐ κατεδηφθον.

Ο κατὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν αἰχμαλωτισθεῖς Ἀβυδονός γλύπτης Δάρδανος ὁ δηγηθεῖς εἰς Ἀλικαρνασσὸν κατεσκευάσεν ὑπείκων τῇ διαταγῇ τῆς Ἀρτεμισίας ἄγαλμα ἀναπαριστῶν αὐτὴν ναυμαχοῦσαν. Ἡ ἀνασσα τῆς Καριας δὲν ἥργησε νά τρωῃ ἀπὸ τὸ κάλλος τοῦ γλύπτου. Μάτιν ὁ πατηρ τοῦ Δάρδανου καὶ ἡ μνηστὶ του, η κιθαρῳδὸς Μυροίνη ἐπὶ τούτῳ ἀφικθεῖτες εἰς τὴν Ἀλικαρνασσόν, τὴν ἱκετεύουσι γονυκλινεῖς νά ἐπιτρέψῃ τὴν ἀπελευθερωσιν τοῦ Δαρδάνου. Ἡ Ἀρτεμισία μένει ἄκαμπτος καὶ τοὺς ἀποπέμπει τῇ διαταγῇ δὲ αὐτῆς τῆς ιδίας κάπιλοι ζητοῦσι νά ἀρπάσωσι τὴν Μυροίνην ἢ ἀρπαγὴ ὅμως αὔτη γενομένη κατὰ τὸ μεσονύκτιον, τρομάζει ὡς εἰκός τοὺς ἐν τῇ πόλει, οἵτινες ἀφυπνισθεῖτες καὶ καταδιώξαντες τοὺς καπιλούς ἀλευθερωνόντων τὴν Μυροίνην ἵνα καὶ φέρουν πρὸ τῶν ἀνακτόρων. Οἱ Σύμβουλοι καὶ οἱ στρατηγοὶ ἔκπληκτοι ἐκ τοῦ ἄγους τούτου ἀποφασίζουσιν ἐν συνεδρίῳ νά φυγαδεύσωσιν ὁριστικῶν τὸν Δάρδανον, ὅστις δὲν είχε διστάσῃ νά διλῶῃ εἰς τὴν ἄνασσαν τὸν διακαπέραντα, ὃν ἔτρεψε πρός τὴν κιθαρῳδῶδην.

Ἀνωφελῶς ὁ Εὔμενίος, ὁ ἔξέχων τῶν Συμβούλων προσπαθεῖ νά πεισθῇ τὴν Ἀρτεμισίαν νά κατασθέῃ τὸ πάθος της. Αὕτη ἐννούσασα τοὺς δικούς τῶν Γερόντων καὶ ἐν ἀπογόνων εὐρισκούμενη ῥίπτει εἰς τοὺς ὄφθαλμούς τοῦ κοινωμένου γλύπτου σταγόνας ναρκωτικοῦ φίλατρου, δι' οὐ τὸν τυφλοῦ. Ὁ Δάρδανος ἀφυπνιζόμενος ἐκβάλλει σπαρακτικάς κραυγάς, καθ' ἣν στιγμὴν καταθάβει ὁ Ἐπίγονος, ὁ δποῖος δικούς της ἔχει νά τὸν φυγαδεύσῃ, ἀλλὰ πρὸ τοῦ θεάματος τούτου μένει ἄναυδος.... Αποφασίζει μετὰ τοῦ προσερχομένου Εὔμενίου τὴν πρωιάν νά προσκαλέσωσι τοὺς Γέροντας νά συσκεψθῶσι περὶ τοῦ κράτους ἀφ' οὐ νά μασδα.... Ιδού ὅμως εἰδέρχεται συντετομημένην ἡ Ἀρτεμισία διατάσσοντα δεήσεις πρός τοὺς ἔφεστούς θεούς πρὸς ἔξαγνισμὸν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ διπλοῦ ἄγους. Ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ